

هفته‌نامه تحولات انرژی (۱۹)

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۲۹۷۵

اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۲

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱..... قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی
- ۲..... جایگاه تولید نفت اوپک در بازار نفت جهان
- ۴..... وجود ۳۰ تریلیون فوت‌مکعب ذخایر گازی در آب‌های لبنان
- ۶..... وضعیت تولید و بازرگانی محصولات پتروشیمی کشور در سال ۱۳۹۱
- ۸..... ضرورت توجه به برق هسته‌ای در خاورمیانه

هفته‌نامه تحولات انرژی (۱۹)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۱۴ می ۲۰۱۳، ۱۳۹۲/۲/۲۴)

عنوان	قیمت	بازار
نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)	۹۴/۹۹	نایمکس
نفت خام عمان (دلار در بشکه)	۱۰۲	بورس دوبی
نفت خام برنت (دلار در بشکه)	۱۰۲/۸۲	بورس لندن
نفت خام برنت موعده‌دار (دلار در بشکه)	۱۰۵	تک‌محموله
نفت خام دوبی (دلار در بشکه)	۱۰۰/۲۸	تک‌محموله
نفت حرارتی (سنت در لیتر)	۷۶	نایمکس
بنزین (سنت در لیتر)	۱۰	نایمکس
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	۱۴	نایمکس
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	Na	انگلستان (ICE)

مأخذ: سایت‌های Platt's, NYMEX, ICE DME, and Bloomberg

قیمت روزانه سبده اوپک (دلار به ازای هر بشکه)

متوسط روزانه سبده اوپک	
قیمت	تاریخ (می ۲۰۱۳)
۱۰۰/۴۷	۱۳
۱۰۱/۰۷	۱۰
۱۰۱/۶۷	۹
۱۰۲/۱۱	۸
۱۰۲/۷۵	۷

مأخذ: سایت اوپک.

میانگین وزنی قیمت انواع نفت خام صادراتی ایران

در تاریخ ۱۲ می ۲۰۱۳ (۱۳۹۲/۲/۲۲)

(دلار به ازای هر بشکه)

۱۰۱/۵۳	سبک
۱۰۰/۱۸	سنگین

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، ۱۳۹۱.

قیمت فرآورده‌های نفتی در بازارهای جهانی طی روز ۱۳۹۲/۲/۲۱ (دلار به ازای هر تن)

نوع فرآورده	ژاپن	سنگاپور	خلیج فارس	مدیترانه	شمال اروپا	آمریکا
بنزین سوپر بدون سرب	۱۰۱۷/۰۴	۹۹۳/۹۹	۸۶۹/۳۹	۹۲۹/۷۵	۹۵۱/۵۰	۱۱۷۸/۷۰
نفتا	۸۶۵/۶۳	۸۵۰/۷۷	۸۳۱/۸۰	۷۹۸/۵۰	۸۲۵/۷۵	۹۱۱/۲۸
سوخت جت (نفت سفید)	۹۴۳/۴۴	۹۳۱/۱۲	۹۱۱/۴۴	۸۸۵/۰۰	۸۹۷/۵۰	۹۳۰/۸۵
نفت گاز	۹۰۶/۵۲	۸۷۶/۷۲	۸۵۷/۲۷	۸۴۷/۰۰	۸۴۳/۷۵	۸۵۲/۷۸
نفت کوره ۱۸۰ CST	۶۲۷/۸۰	۶۱۶/۴۷	۶۰۲/۹۲	۶۰۴/۷۵	۵۹۹/۵۰	۵۸۷/۶۵
پروپان	۷۸۳/۰۰	-	۷۳۱/۰۰	۷۲۱/۲۵	۶۶۰/۲۵	-
بوتان	۸۲۳/۰۰	-	۷۷۱/۰۰	۷۲۰/۲۵	۶۶۰/۲۵	-

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران.

جایگاه تولید نفت اوپک در بازار نفت جهان^۱

سازمان کشورهای صادرکننده نفت اوپک در گزارش ماهیانه اخیر (ماه می) پیش‌بینی خود را برای تقاضای جهانی نفت افزایش داد. اوپک در این گزارش پیش از نشست ۳۱ می (۱۳۹۲/۳/۱۰) اعلام کرد: این سازمان باید برای ایجاد تعادل در بازار در سال ۲۰۱۳ نفت بیشتری را نسبت به آنچه قبلاً انتظار می‌رفت، تولید کند و انتظار دارد مصرف نفت در ماه‌های باقیمانده سال بیشتر باشد.

در گزارش ماهیانه سازمان اوپک آمده که تقاضای نفت این سازمان به‌طور متوسط ۲۹/۸۴ میلیون بشکه در روز خواهد بود که ۹۰ هزار بشکه در روز نسبت به برآوردهای قبلی بیشتر است.

بنا به اعلام منابع ثانویه، تولید نفت این گروه ۱۲ عضوی در ماه آوریل به‌دلیل افزایش تولید عربستان و عراق با روزانه ۲۸۰ هزار بشکه افزایش به ۳۰ میلیون و ۴۶۰ هزار بشکه در روز رسید.

براساس ماهنامه بازار نفت اوپک، رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۳ بدون تغییر، حدود ۸۰۰ هزار بشکه در روز اعلام شده و نسبت به تهدیدهای موجود برای این پیش‌بینی هشدار داده شده است. به‌رغم تقاضای کمتر از انتظار در سه ماهه اول ۲۰۱۳ و نگرانی درباره رشد اقتصادی در چین و منطقه یورو، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۳ افزایش خواهد یافت.

سازمان اوپک که ۳۵ درصد تقاضای نفت جهان را تأمین می‌کند متوسط

تقاضای جهانی نفت را در سال جاری ۸۹ میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز پیش‌بینی کرد که از پیش‌بینی قبلی این سازمان برای سال قبل، ۸۰۰ هزار بشکه در روز بیشتر است ولی نسبت به گزارش ماه قبل تغییری نکرده است.

اوپک اعلام کرد: بهبود شکننده اقتصاد جهانی از زمان شروع سال جاری مشهود بوده، اما شتاب این روند کند شده است. آمارهای اخیر نشان می‌دهد تقاضای نفت چین به‌عنوان منبع اصلی رشد اقتصادی بین ماه‌های ژانویه تا مارس به شکل قابل توجهی کاهش یافته و در ماه مارس کمترین میزان مصرف در هفت ماه اخیر را داشته است.

اوپک پیش‌بینی خود را برای تقاضای سال ۲۰۱۲ از ۸۸ میلیون و ۸۳۰ هزار بشکه در روز به روزانه ۸۸ میلیون و ۸۷۰ هزار بشکه افزایش داده بود. وضع اقتصادی کشورهای عضو منطقه یورو و کاهش فروش خودرو در آلمان و فرانسه مهمترین عامل نگران‌کننده برای اوپک است. در ماه مارس تقاضای نفت کشورهای اروپایی بار دیگر کاهش یافت. این کاهش نه تنها به کشورهای درگیر با بحران بدهی مثل اسپانیا، ایتالیا، پرتغال و یونان، بلکه به انگلیس و فرانسه نیز مربوط می‌شود.

وجود ۳۰ تریلیون فوت مکعب ذخایر گازی در آب‌های لبنان^۱

بنا به اظهارات جبران باسیل، وزیر انرژی لبنان در «همایش عرب اکونومیک» که در ۱۹ اردیبهشت‌ماه برگزار شد؛ بررسی‌های اولیه از میدان‌های فراساحلی این کشور

نشان می‌دهد که لبنان ۳۰ تریلیون فوت مکعب گاز طبیعی و ۶۶۰ میلیون بشکه نفت دارد. تولید نفت و گاز لبنان می‌تواند ظرف مدت ۴ سال آغاز شود.

وی افزود: بررسی‌ها در حدود ۷۰ درصد از آب‌های لبنان، منطقه‌ای به وسعت ۱۵ هزار کیلومتر مربع، تکمیل و به پایان رسیده است.

وی افزود: این حجم نفت و گاز به‌عنوان برآوردهای اولیه، بسیار زیاد و امیدبخش است. تولید مواد هیدروکربوری به سرعت و شتاب در مراحل اکتشاف و نصب تأسیسات در چاه‌ها بستگی دارد، اما پیش‌بینی می‌شود زمان تولید بین ۳ تا ۷ سال طول بکشد.

باسیل ابراز امیدواری کرد که نخستین مرحله اکتشاف در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ تکمیل و پس از آن مرحله توسعه و تولید آغاز شود. لبنان امیدوار است که کشف چشمگیر گاز به این کشور در پرداخت بدهی‌های آن و حل بحران کمبود برق داخلی کمک کند.

وزیر انرژی لبنان آوریل گذشته اعلام کرد: ۴۶ شرکت بین‌المللی برای حضور در مناقصه گازی این کشور انتخاب شده است.

شرکت‌های واجد شرایط برای حضور در مناقصه گازی لبنان به‌عنوان اپراتور عبارتند از: شرکت‌های آمریکایی آنادارکو پترولیوم، شورون، اکسون‌موبیل، انی ایتالیا، اینپکس ژاپن، پتروبراس برزیل، پتروناس مالزی، رپسول اسپانیا، شرکت انگلیسی - هلندی شل، استات اویل نروژ، توتال فرانسه و مائرسک دانمارک.

حفاری گاز در سواحل لبنان قرار است در سال ۲۰۱۷ آغاز شود. همچنین هیچ‌گونه

آمار و اطلاعات رسمی و دقیقی درباره نخایر نفت و گاز این کشور در خشکی و دریا

وجود ندارد، اما برخی کارشناسان بر این باورند که احتمال می‌رود ذخایر نفتی و گازی به ارزش بیش از یک تریلیون دلار در این کشور وجود داشته باشد. این اکتشاف‌ها در حالی انجام شده که اکتشاف‌های بزرگ گازی رژیم صهیونیستی در سواحل دریای مدیترانه منجر به آغاز کشمکش میان کشورهای همسایه از جمله لبنان درباره رژیم حقوقی این کشورها از منابع انرژی در این منطقه شده است.

وضعیت تولید و بازرگانی محصولات پتروشیمی کشور در سال ۱۳۹۱^۱

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با اشاره به اینکه کاهش تولید در سال گذشته در صنعت پتروشیمی به خاطر تشدید تحریم‌ها و مسائل کشتی و بیمه بوده اظهار کرد: تولید از ۴۲ میلیون تن در سال ۱۳۹۰ به ۴۱ میلیون تن در سال گذشته رسید.

وی افزود: بخش عمده مشکل حل شده است، اما موضوع مذکور وقفه‌ای را ایجاد کرده بود که باعث کاهش صادرات در سال گذشته شد. مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با اشاره به افزایش عرضه محصولات پتروشیمی در داخل در سال گذشته اظهار کرد: تحریم مشکلاتی به وجود می‌آورد که کسی در آن شک ندارد، اما با همه این مشکلات جلو می‌رویم و مسائل را حل می‌کنیم. بنا به اظهارات اولادی: ایران تا پایان برنامه پنجم توسعه ۲۸ درصد از ظرفیت

تولید محصولات پتروشیمی منطقه خاورمیانه را در اختیار می‌گیرد.

مدیر برنامه‌ریزی شرکت ملی صنایع پتروشیمی اظهار کرد: ایران اکنون بیش از ۲۴ درصد از تولید پتروشیمی خاورمیانه را در دست دارد و با برنامه‌ریزی‌های انجام شده و همگام با بهره‌برداری از طرح‌های توسعه‌ای تا پایان برنامه پنجم توسعه سهم کشورمان به ۲۸ درصد خواهد رسید. شرکت ملی صنایع پتروشیمی سال گذشته توانست ۳۷/۵ درصد از مجموع صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص دهد و تولید مجموعه‌های پتروشیمی نیز در منطقه خاورمیانه حدود ۲۴/۵ درصد کل ظرفیت منطقه بود.

وی ادامه داد: سهم تولید صنعت پتروشیمی ایران در منطقه خاورمیانه در سال ۱۳۸۴ حدود ۱۶ درصد بود و خوشبختانه روند رو به رشد تولید موجب ارتقای جایگاه کشورمان در سطح منطقه شده است.

اولادی افزود: در سال گذشته با استفاده از حداکثر توان داخلی در مجتمع‌های پتروشیمی در کل ۴۱ میلیون تن انواع محصولات پتروشیمی تولید شد که ۲۸ میلیون تن آن قابل فروش بود و از این میزان ۱۵ میلیون و ۸۰۰ هزار تن صادر و ۱۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تن به مصرف داخلی رسید.

وی ادامه داد: ظرفیت نصب شده در مجتمع‌های پتروشیمی در سال گذشته از ۵۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تن به ۵۷ میلیون و ۱۰۰ هزار تن افزایش یافت و سهم محصولات پتروشیمی در صادرات محصولات صنعتی ۴۷ درصد بود.

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی تصریح کرد: در سال گذشته ۱۵۶ هزار و ۹۳۳ میلیارد ریال فروش داخلی داشته‌ایم.

وی افزود: یکی از اهداف و مأموریت‌های مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه پتروشیمی در ساختار جدید حاکمیتی و توسعه‌ای، تدوین برنامه جامع و نقشه راه صنعت پتروشیمی است. اولادی تصریح کرد: این مدیریت در نظر دارد با اجرای پروژه آینده‌نگاری صنعت پتروشیمی، آینده‌های باورپذیر صنعت پتروشیمی کشور را در افق ۱۴۰۴ با برنامه‌ریزی، ارزیابی و چگونگی راه‌های دستیابی به چشم‌انداز تدوین شده را بررسی کند.

ضرورت توجه به برق هسته‌ای در خاورمیانه^۱

در خاورمیانه برق هسته‌ای در مقایسه با سایر مناطق جهان سهم کمتری دارد، ولی قرار است امارات متحده عربی نیز تا پایان دهه کنونی به ایران که اولین نیروگاه برق هسته‌ای آن به شبکه توزیع وصل شده، بپیوندد. جذابیت ساخت نیروگاه‌های هسته‌ای برای تولید برق ارزان و حفظ منابع نفت و گاز برای صادرات باعث شده برخی کشورهای دیگر از جمله ترکیه، اردن و عربستان نیز در حال بررسی ساخت رآکتور هسته‌ای باشند.

از آنجا که رشد جمعیت و افزایش درآمدها نیاز به برق را به صورت قابل توجهی افزایش می‌دهد، فشار مالی به کشورهای تولیدکننده و نیز واردکننده نفت و گاز در آینده تشدید خواهد شد. برای مثال، عربستان بیش از ۳۰ گیگاوات برق را با استفاده از نفت و گاز تولید می‌کند، ولی نیاز داخلی برق این کشور ۸ درصد در سال افزایش

۱. ماهنامه تخصصی گستره انرژی، سال ششم، شماره ۷۲، فروردین‌ماه ۱۳۹۲.

می‌یابد و طبق پیش‌بینی‌ها تا سال ۲۰۲۰ به ۶۰ گیگاوات خواهد رسید. اتحادیه هسته‌ای جهان که یک گروه تجاری است اعلام کرده، تولید برق امارات به‌صورت کامل با استفاده از گاز صورت می‌گیرد که بخشی از این گاز از محل واردات تأمین می‌شود. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد نیاز به برق در این کشور سالیانه ۹ درصد افزایش خواهد یافت و تا پایان دهه کنونی به ۴۰ گیگاوات خواهد رسید. در ایران نیز فعالیت رآکتور بوشهر در سال ۲۰۱۱ آغاز شد. چند کشور دیگر نیز در حال ساخت یا طراحی نیروگاه‌های هسته‌ای جدید هستند. در این میان امارات متحده عربی از دیگران پیشی گرفته است. این کشور یک قرارداد ۲۰ میلیارد دلاری را برای ساخت چهار رآکتور هسته‌ای با توان تولید ۱/۴ گیگاوات برق تا سال ۲۰۲۰ به یک کنسرسیوم به ریاست شرکت برق کره جنوبی واگذار کرده است. کار ساخت اولین رآکتور امارات در ژوئیه ۲۰۱۲ آغاز شد و قرار است در سال ۲۰۱۷ به بهره‌برداری برسد. سه رآکتور دیگر نیز بعد از این تاریخ هر سال به‌ترتیب وارد شبکه تولید برق امارات خواهد شد. ترکیه نیز که نیمی از برق مورد نیاز خود را از طریق گاز وارداتی از روسیه و ایران تولید می‌کند برنامه ساخت چهار رآکتور ۱/۲ گیگاواتی را نزدیک بندر مرسین در ساحل دریای مدیترانه دنبال می‌کند. قراردادهای اولیه ترکیه در این خصوص در فوریه ۲۰۱۳ تکمیل شد و این رآکتورها قرار است در سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۳ به بهره‌برداری برسند.

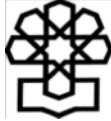
از سوی دیگر، اردن در حال مطالعه ساخت یک رآکتور یک گیگاواتی است تا نیاز روزافزون برق خود را که طبق پیش‌بینی‌ها تا سال ۲۰۳۰ دو برابر خواهد شد، تأمین کند، البته تمام این طرح‌ها طبق برنامه پیشرفت نداشته‌اند. برخی از این طرح‌ها در

لیبی، سوریه و مصر تحت تأثیر ناآرامی‌های سیاسی قرار گرفته است. گرچه عربستان منابع مالی لازم برای احداث تعدادی نیروگاه هسته‌ای را در اختیار دارد، پیشرفتی در این زمینه نداشته است. اردن نیز ممکن است اراده و انگیزه لازم را داشته باشد ولی منابع مالی مورد نیاز و محلی مناسب برای ذخیره‌سازی کافی آب در اختیار ندارد.

ولی تا پایان دهه کنونی، احتمالاً چهار رآکتور در امارات و دستکم تعداد دیگری در ترکیه ساخته خواهد شد و در طول دهه آینده نیز تعداد دیگری از این رآکتورها احتمالاً در عربستان عملیاتی خواهد شد.

بسیاری از رقبای منطقه‌ای ایران و نیز آمریکا و اروپا از مدت‌ها پیش با هدف ایجاد فشار، ایران را به تلاش برای ساخت تسلیحات هسته‌ای در پوشش برنامه هسته‌ای متهم می‌کنند. مقامات امارات موافقت کرده‌اند با صرف‌نظر از غنی‌سازی در داخل کشورشان ضمانت‌های طولانی‌مدتی را برای تأمین سوخت هسته‌ای و حمل‌ونقل و نیز دفع سوخت مصرف شده کسب کند.

به‌رغم دشواری‌های آشکار سیاسی و نظامی، توجیه اقتصادی برای تولید برق هسته‌ای در خاورمیانه بسیار منطقی و توجیه‌پذیر است. ارزش ذخایر نفت و گاز خاورمیانه بسیار بیشتر از آن است که در روند تولید برق حرارتی بسوزد و از بین برود. انرژی‌های هسته‌ای و خورشیدی روش‌های جایگزین مناسبی برای تولید برق در این کشورها به‌شمار می‌رود.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۹۷۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۱۹)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: زهرا جعفری

ناظران علمی: هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

متقاضی: حسین امیری‌خامکانی (عضو کمیسیون انرژی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۲/۲۵